

IPS-kehittämishankkeen laajennus - loppuraportti

Suomen kestävän kasvun ohjelma 2023–2024

Minna Ahola

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

**Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

Mielenterveysstrategia 2020–2030

Lukijalle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama IPS-kehittämishankkeen laajennus 2023–2024 oli osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Ohjelmalla tuettiin ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kasvua. Ohjelman rahoitus tuli Euroopan unionin kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU).

IPS-kehittämishankkeen laajennus kuului ohjelman pilariin 3, jossa tavoitteena oli työllisyyden ja työkyvyn nostaminen. IPS-toimintamallissa työhönvalmentaja tukee vaikeaa mielenterveyden häiriötä sairastavaa henkilöä työllistymään avoimille työmarkkinoille ja pysymään työssä. Hanke kuului sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonalaan.

Tässä raportissa arvioidaan, miten IPS-toimintamallin käyttöönotto on toteutunut hyvinvointialueilla, miten IPS-toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä ja työllisyyttä sekä millaisia koettuja vaikutuksia IPS-työhönvalmennukseen osallistumisella on ollut asiakkaiden psykososiaaliseen hyvinvointiin.

Aineistona on käytetty THL:n hankeseurantaa, IPS-arviointitutkimusta sekä aluehankkeita toteuttaneiden hyvinvointialueiden loppuraportteja. Tekstin joukossa olevat työhönvalmennettavien lainaukset on otettu Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen loppuraportista.

Sisällys

Mitä on IPS-työhönvalmennus.....	5
Asiakkaan oma motivaatio ja toiveet keskiössä.....	5
Menetelmäuskollisuus tuo tuloksia.....	5
IPS-toimintamallin käyttöönotto kuudella hyvinvointialueilla	6
Miten IPS-toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyden häiriöitä sairastavien henkilöiden työllistymistä ja työllisyyttä.....	6
Millaisia vaikutuksia IPS-toimintamallilla on ollut asiakkaiden psykososiaaliseen hyvinvointiin	7
Miten IPS-toimintamallin käyttöönotto on toteutunut hyvinvointialueilla	7
Varsinais-Suomi	7
Pohjois-Savo	8
Pohjanmaa.....	8
Keski-Suomi.....	8
Keski-Pohjanmaa	9
Kainuu	9
Lähteet	10
Liite: THL:n IPS-kehittämishankkeen laajennuksen loppuraportti.....	11

Mitä on IPS-työhönvalmennus

Vahvaan tutkimusnäyttöön ja kansainvälisiin laatukriteereihin perustuva IPS-toimintamalli on kehitetty 1990-luvulla Yhdysvalloissa tukemaan vakavia mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä. IPS-toimintamalli lähtee ajatuksista, että työnteko on keskeinen osa aikuisen ihmisen identiteettiä, että työskentely voi tehokkaasti tukea ihmisen kuntoutumista ja että työnteko kiinnittää ihmisen yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä.

IPS-työhönvalmennus eroaa muista työllistymisen tuen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluista muun muassa siinä, että toimintamalli perustuu laatukriteereihin, IPS-työhönvalmentajat työskentelevät osana psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen moniammatillisia tiimejä, asiakasta tuetaan kohti avoimia työmarkkinoita ja palvelu on ajallisesti rajaamaton. Lyhenne IPS tulee englannin kielen sanoista Individual Placement and Support, vapaasti suomennettuna sijoita ja valmenna.

Asiakkaan oma motivaatio ja toiveet keskiössä

IPS-toimintamallissa lähtökohtana on henkilön ripeä työllistyminen avoimille työmarkkinoille ilman valmentavia välivaiheita kuten työllistymisedellytyksiä mittaavia arviointoja. Palveluun hakeutuminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja työn etsiminen asiakkaan omiin toiveisiin, tavoitteisiin, tarpeisiin ja voimavaroihin.

Toimintamallissa asiakkaita ovat myös työnantajat, joiden kanssa IPS-työhönvalmentajat tekevät tiivistä yhteistyötä. Näin varmistetaan työnhakijalle sopiva työn kuormitus ja työnantajalle hänen tarpeisiinsa sopiva työntekijä. IPS-työhönvalmennus ei pääty työllistymiseen, vaan jatkuu niin kauan kuin asiakas katsoo sitä tarvitsevansa.

Menetelmäuskollisuus tuo tuloksia

IPS-toimintamallin käyttöönottoa ja toimeenpanoa ohjaa 25-kohtainen laatukriteeristö (THL 2025). Kansainvälisissä tutkimuksissa on osoitettu, että menetelmäuskollinen toimeenpano on yhteydessä parempiin työllistymistuloksiin (de Winter 2020, Lockett ym. 2016).

IPS-toimintamallin tuloksellisuudesta on runsaasti tutkimusnäyttöä. Kansainvälisten tutkimusten mukaan IPS-työhönvalmennus on osoittautunut kaksi kertaa niin tehokkaaksi keinoksi tukea vaikeaa mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä kuin perinteiset, erillisinä toteutettavat ammatillisen kuntoutuksen tai työllistymisen tuen palvelut (Metcalf ym. 2017).

IPS-työhönvalmennuksen kahdeksan periaatetta:

1. IPS-työhönvalmennus on psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen integroitu palvelu.
2. Palvelu on vapaaehtoista ja avoin kaikille, jotka haluavat työllistyä.
3. Tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille.
4. Työnhaku käynnistyy nopeasti.
5. Työnhaku pohjautuu asiakkaan omiin toiveisiin, tavoitteisiin, tarpeisiin ja voimavaroihin.
6. IPS-työhönvalmentajien asiakkaita ovat myös työnantajat, joiden kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistä.
7. Palvelu on kestoaltaan rajaamaton.
8. Palveluun kuuluu taloudellisiin tukiin ja etuuksiin liittyvä ohjaus ja neuvonta.

[IPS-toimintamallikuvaus](#)

IPS-toimintamallin käyttöönotto kuudella hyvinvointialueilla

IPS-työhönvalmennusta laajennettiin uusille alueille vuosina 2023–2024 osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. IPS-kehittämishankkeen laajennukselle asetetun tavoitteen mukaisesti IPS-työhönvalmennus laajentui kuudelle uudelle hyvinvointialueelle (Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Savo ja Varsinais-Suomi). Hankkeessa IPS-palvelu suunnattiin erityisesti vakavaa mielenterveyden häiriötä sairastaville henkilöille.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastasi IPS-kehittämishankkeen laajennuksen koordinoinnista, operatiivisesta ohjauksesta, kansallisesta kehittämistyöstä sekä arviointitutkimuksesta. Kansallisella ohjauksella varmistettiin, että IPS-toimintamallin toimeenpano toteutui aluehankkeissa yhtenäisesti ja toimintamallin kansainvälisiä laatukriteerejä ja periaatteita noudattaen.

“Tukeva ja rohkaiseva kokemus, jota ilman en olisi lähtenyt työskentelyyn mukaan. Työskentely ymmärtäväistä. Sillon kuin itsellä ei ole uskoa, niin työhönvalmentaja uskoo ja luo uskoa itseenkin. Löytää itsestä toisen avulla uusia puolia.” (IPS-työhönvalmennettava)

Miten IPS-toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä ja työllisyyttä

IPS-kehittämishankkeen laajennuksen kohderyhmänä olivat hyvinvointialueilla psykiatrisessa hoitosuhteessa olevat asiakkaat, joilla oli pääsääntöisesti vakava mielenterveyden häiriö kuten psykoosisairaus. THL:n hankkeessa toteuttamaan arviointitutkimukseen osallistuneista IPS-työhönvalmennuksen asiakkaista 38 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille. IPS-työhönvalmennuksen yhteistyösopimuksia raportoitiin solmitun yhteensä 428 asiakkaan kanssa. Avoimille työmarkkinoille työllistyi hankkeen aikana 159 asiakasta.

Lisäksi IPS-työhönvalmennuksesta ohjautui opintoihin, työharjoitteluun tai -kokeiluun tai esimerkiksi vapaaehtoistoihin sekä muihin varsinaista työllistymistä edeltäviin toimintoihin 152 asiakasta.

”Koen, että yksi tämän prosessin vahvuuksista on ollut se, että työllistymistäni tukeva taho on ollut saman organisaation alaisena kuin henkistä jaksamistani hoitava taho. Työnohjaajan ja hoitohenkilökunnan yhteistyö on ollut saumatonta ja tieto on kulkenut nopeasti ja vaivattomasti eri toimijoiden kesken. Tämä on sekä tehostanut IPS-hankkeen hyviä puolia, että myös helpottanut asioiden hoitamista asiakkaan näkökulmasta.” (IPS-työhönvalmennettava)

Työllistymistuloksia voidaan pitää erinomaisina suhteessa vakavia mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden yleiseen työllisyysasteeseen. Tulokset ovat myös linjassa muiden eurooppalaisten IPS-palvelujen työllistymistulosten kanssa (Harkko ym. 2018).

Millaisia vaikutuksia IPS-toimintamallilla on ollut asiakkaiden psykososiaaliseen hyvinvointiin

IPS-kehittämishankkeen laajennuksessa tehdyn arviointitutkimuksen havainnot tukevat näkemystä siitä, että työllistyminen IPS-työhönvalmennuksen avulla voi tukea psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen tavoitteita ja auttaa asiakasta henkilökohtaisessa toipumisessa.

Keskeisimmät IPS-työhönvalmennuksen koetut vaikutukset liittyivät asiakkaiden itsetunnon ja voimavarojen vahvistumiseen sekä mielialan kohentumiseen. Myös työkyvyn parantuminen oli varsin yleisesti havaittu myönteinen muutos. Myönteiset muutokset olivat yleisiä myös sosiaalisten taitojen kohentumisen, mielenterveysoireilun vähentymisen ja oireiden hallinnan, etuuksien selvittelyn, arjenhallinnan sekä itsenäistymisen osalta. Myönteisiä muutoksia tapahtui myös arjen toiminnoissa. Tämän lisäksi asiakkaiden toiveikkuus ja osallisuuden kokemus vahvistuivat. (Sipilä & Appelqvist-Schmidlecher 2025.)

Tutkimukseen osallistuneista psykiatrian ammattilaisista lähes kaikki (94 %) toivoivat IPS-työhönvalmennuksen olevan kiinteä osa psykiatrista hoitoa tulevaisuudessakin. IPS-työhönvalmennuksen nähtiin tukevan psykiatrisia hoitoyksiköitä siirtymisessä toipumisorientaation mukaiseen työskentelyyn. (Sipilä & Appelqvist-Schmidlecher 2025.)

IPS-arviointitutkimuksen vuosia 2023–2024 koskevat tulokset julkaistaan keväällä 2025 THL:n Raportteja-sarjassa.

Miten IPS-toimintamallin käyttöönotto on toteutunut hyvinvointialueilla

Seuraavassa kuvataan lyhyesti Suomen kestävän kasvun ohjelmassa 2023–2024 toteutetut aluehankkeet. Kunkin alueen luvun lopusta löytyy linkki toimintamallin kuvaukseen Innokylä-alustalla.

Varsinais-Suomi

IPS-työhönvalmennusta pilotoitiin Varsinais-Suomen hyvinvointialueella Turun yliopistollisen keskussairaalan (Tyks) psykoosien avohoidon työryhmissä: Turun kuntoutustyöryhmässä, Turun psykoosi- ja bipolaarityöryhmässä sekä Raision, Salon, Kaarinan, Liedon ja Uudenkaupungin psykoosityöryhmissä. Hankkeessa toimi kolme IPS-työhönvalmentajaa, jotka integroituivat osaksi moniammatillisia tiimejä. Projektipäällikkö toimi myös IPS-tiiminvetäjänä ja -työhönvalmentajana.

Asiakasmäärä, 124 henkilöä, ylitti reippaasti hankkeelle asetetun tavoitteen. Asiakkaista 39 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille. THL:n arviointitutkimukseen sisältyi työhönvalmentajien arvio asiakkaiden psykososiaalisen hyvinvoinnin muutoksesta. Suurimmat myönteiset muutokset arvioitiin tapahtuneen itsetunnon, mielialan, voimavarojen ja työkyvyn parantumisessa. (Sipilä & Appelqvist-Schmidlechner 2025.)

Hankekauden jälkeen kaksi IPS-työhönvalmentajaa jatkaa IPS-työhönvalmennusta vakituisina työntekijöinä Tyksin psykoosien avohoidon palveluissa. Alueella aloittaa vuonna 2025 uusi verkostomainen Työkyvyn tuen osaamiskeskus, joka tukee IPS-toimintamallin juurtumista ja laajentumista alueen palveluissa.

[IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämisprojekti Varhassa \(Innokylä\)](#)

Pohjois-Savo

IPS-työhönvalmennusta toteutettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueella osana Siilinjärven psykiatrian poliklinikan toimintaa. Jonkin verran asiakkaita ohjautui valmennukseen myös Siilinjärven sote-keskuksen mielenvireyspalveluista. IPS-tiimiin kuului kaksi työhönvalmentajaa sekä IPS-tiiminvetäjä, jolla oli myös omia asiakkaita.

Asiakkaita IPS-työhönvalmennuksessa oli 44, joista avoimille työmarkkinoille työllistyi 32 prosenttia. Asiakkaiden psykososiaalisen hyvinvoinnin muutosta mitattiin usealla PROM-mittarilla. Myönteisiä muutoksia näkyi erityisesti työllistyneillä asiakkailla mm. koetussa työkyvyssä, elämään tyytyväisyydessä ja osallisuuden kokemuksessa.

Toimintamalli laajenee Siilinjärven psykiatrian poliklinikan pilotoinnin jälkeen vuoden 2025 alusta myös Kuopioon yksikköön.

[IPS Sijoita ja valmenna! -toimintamalli, Pohjois-Savon HVA \(RRP, P3\) \(Innokylä\)](#)

Pohjanmaa

IPS-toimintamallia toteutettiin Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisellä alueella Vaasan seudulla. IPS-työhönvalmennusta pilotoitiin psykiatrian poliklinikalla psykiatrian kuntoutustyöryhmässä sekä psykososiaalisen keskuksen avokuntoutuksen työryhmässä. Psykiatrian kuntoutustyöryhmä tarjoaa palveluita henkilöille, joilla on psykoosisairaus. IPS-tiimiin kuului kolme työhönvalmentajaa, joista yksi toimi lisäksi IPS-tiiminvetäjänä.

IPS-työhönvalmennusta sai 46 asiakasta, joista lähes kaikilla oli psykoosisairaus. Asiakkaista 30 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille. Asiakastytytyväisyyskyselyn mukaan monet asiakkaat kokivat IPS-työhönvalmennuksen muun muassa tukeneen työelämätaitoja ja vahvistaneen voimavaroja. Elämäntilannemittarilla havaittiin myönteistä muutosta tyytyväisyydessä omaan terveydentilaan, kykyyn voittaa vaikeuksia, itsetuntoon ja päivittäiseen pärjäämiseen.

[IPS Sijoita ja Valmenna! - työhönvalmennuksen toimintamalli, Pohjanmaan HVA \(RRP, P3\) \(Innokylä\)](#)

Keski-Suomi

Keski-Suomen hyvinvointialueella asiakkaita ohjattiin IPS-työhönvalmennukseen erikoissairaanhoidon psykiatrian palvelualueelta sekä laaja-alaisen sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen mielenterveys- ja päihdepalveluista. Perustasolla IPS-työhönvalmennus integroitui Laukaan tiimiin ja Jyväskylän alueen kuntoutuksen tiimiin, psykiatrian palvelualueelta psykoosityöryhmään.

Mahdollisiksi IPS-asiakkaiksi rajattiin vaikeaa mielenterveyden häiriötä (erityisesti psykoosisairautta) sairastavat henkilöt. Työhönvalmennusta sai 75 asiakasta, joista 29 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille.

Keski-Suomen IPS-tiimiin kuului henkilövaihdosten vuoksi 2–3 työhönvalmentajaa sekä projektipäällikkö, joka toimi myös IPS-tiiminvetäjänä. Hankkeen jälkeen mielenterveys- ja päihdepalveluissa toimii yksi työhönvalmentaja. Sosiaalipalveluissa on 50-prosenttinen työhönvalmentaja, kuten myös lasten, nuorten ja perheiden vastuualueella. IPS-tiiminvetäjän tehtävä osoitettiin palveluvastaavalle.

[IPS - Sijoita ja valmenna! -työhönvalmennuksen toimintamalli, Keski-Suomen HVA \(RRP, P3\) \(Innokylä\)](#)

Keski-Pohjanmaa

IPS-toimintamalli integroitiin osaksi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdepalveluiden avohoidossa toimivan erikoissairaanhoidon kuntoutustyöryhmää. IPS-työhönvalmentajat tekivät lisäksi tiivistä yhteistyötä muiden avohoidon tiimien ja mielenterveyskuntoutujien sosiaalipalvelujen kanssa, ja asiakkaita ohjautui myös niistä. IPS-tiimissä oli henkilökunnan vaihtuvuuden vuoksi 2–4 työhönvalmentajaa, joista yksi toimi lisäksi IPS-tiiminvetäjänä.

IPS-palvelun kohderyhmänä olivat kaikki mielenterveyden häiriöihin sairastuneet työikäiset asiakkaat. IPS-työhönvalmennusta sai 73 asiakasta, joista 28:lla oli vakava mielenterveyden häiriö. 34 prosenttia valmennusta saaneista asiakkaista työllistyi avoimille työmarkkinoille.

Alueen tilastotiimin tekemän laskelman mukaan IPS-työhönvalmennusta saaneiden asiakkaiden psykiatriset hoitokäynnit vähenivät. Hankkeen jälkeen IPS-työhönvalmennusta jatkaa kuntoutustyöryhmässä kaksi työhönvalmentajaa, joista toinen toimii myös IPS-tiiminvetäjänä.

”IPS-työhönvalmennus on minulle ainut mahdollisuus saada apua työnhakuun. Olen työkyvyttömyyseläkkeellä ja esim. TE-keskus ei pystynyt minua auttamaan. Olen saanut IPS:n myötä uskoa, että voin saada vielä osa-aikatoittoa, jota haen. Minulla on hyvä valmentaja, jolta olen saanut paljon tukea. En koe, että mikään muu palvelu olisi toiminut ja auttanut minua näin paljon. Asiat käydään huolella läpi ja tulee olo, että minusta välitetään, olen osa yhteiskuntaa ja minusta on vielä työhön.” (IPS-työhönvalmennettava)

[IPS - Sijoita ja valmenna! -toimintamalli Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella \(RRP, P3\) \(Innokylä\)](#)

Kainuu

Kainuun hyvinvointialueella IPS-työhönvalmennusta tarjottiin kaikille työikäisille mielenterveyspalveluiden asiakkaille. IPS-työhönvalmentajat toimivat yhteistyössä yhteensä kahdeksan hoitotiimin kanssa Hyrynsalmella, Kajaanissa, Kuhmossa, Paltamossa, Ristijärvellä, Sotkamossa ja Suomussalmella. Kolmesta työhönvalmentajasta yksi toimi lisäksi IPS-tiiminvetäjänä.

Yhteydenottoja tuli 108 asiakalta, joista 66 aloitti työhönvalmennuksen. Heistä valtaosalla oli vaikea mielenterveyden häiriö. Vaikeaa mielenterveyden häiriötä sairastavista asiakkaista työllistyi 50 prosenttia. IPS-työhönvalmennus vaikutti myönteisesti asiakkaiden terveydentilaan ja mielialaan.

IPS-työhönvalmennus koettiin mielenterveyspalveluissa tärkeäksi osaksi toipumisen tukea ja otettiin pysyväksi osaksi Kainuun hyvinvointialueen mielenterveyspalveluita. IPS-tiimiin palkattiin hanketyöntekijöiden tilalle kaksi vakituista työntekijää jatkamaan toimintaa hankkeen jälkeen.

[IPS - Sijoita ja valmenna! -toimintamalli Kainuun hyvinvointialueella \(P3, RRP, Kainuun hyvinvointialue\) \(Innokylä\)](#)

Lähteet

- de Winter, L., Couwenbergh, C., van Weeghel, J., Bergmans, C., & Bond, G. R. (2020). Fidelity and IPS: does quality of implementation predict vocational outcomes over time for organizations treating persons with severe mental illness in the Netherlands?. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 55, 1607-1617.
- Harkko, J., Lehto, S., Pitkänen, S. & AlaKauhaluoma, M. (2018). Selvitys sijoita ja valmenna -mallin (IPS-mallin) tuloksista ja toimeenpanosta. Kuntoutussäätiön työselosteita 55/2018.
- Lockett, H., Waghorn, G., Kydd, R. & Chant, D. (2016). Predictive validity of evidencebased practices in supported employment: a systematic review and meta-analysis. *Mental Health Review Journal*, 21(4), 261281.
- Metcalfe, J.D., Drake, R.E. & Bond, G.R. (2017). Economic, labor, and regulatory moderators of the effect of individual placement and support among people with severe mental illness: a systematic review and meta-analysis. *Schizophrenia Bulletin*, 44, 22–31.
- Sipilä & Appelqvist-Schmidlechner (2025). IPS – Sijoita ja valmenna! -työhönvalmennuksen arviointitutkimuksen julkaisemattomat aluekohtaiset tulokset.
- Sipilä & Appelqvist-Schmidlechner (2025). ”Must tuntuu, että tää on just se työ, mihin mä kuulun”. Psykiatriseen hoitoon integroitu IPS-työhönvalmennus työllistymisen tukena. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportteja 7/2025. Helsinki.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2025). Periaatteet, laatukriteerit ja toimintamallikuvaus. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyolamaosallisuus/ips-tyohonvalmennus/periaatteet-laatukriteerit-ja-toimintamallikuvaus>. Luettu 7.4.2025.

Liite: THL:n IPS-kehittämishankkeen laajennuksen loppuraportti

3 IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke

Kuvatkaa IPS-toimintamalli, sen teoriapohja ja tutkimuksiin perustuvat vaikutukset

IPS-toimintamalli on kuvattu Innokylässä: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/ips-sijoita-ja-valmenna-kehittamishanke>.

Vahvaan tutkimusnäyttöön ja kansainvälisiin laatukriteereihin perustuva IPS-toimintamalli on kehitetty 1990-luvulla Yhdysvalloissa tukemaan vakaviin mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden työllistymistä. IPS-toimintamallissa lähtöajatuksia ovat, että työnteko on keskeinen osa aikuisen ihmisen identiteettiä, työskentely voi tehokkaasti tukea ihmisen kuntoutumista ja että työnteko kiinnittää ihmisen yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä.

Lyhenne IPS tulee englannin kielen sanoista Individual Placement and Support, suomeksi ”sijoita ja valmenna”. Toimintamalli on laajalle levinnyt myös Euroopassa, ja esimerkiksi Norjassa malli on ollut käytössä vuodesta 2012. Muista työllistymisen tuen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluista IPS-toimintamalli eroaa siten, että IPS-työhönvalmentajat työskentelevät osana psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen moniammatillisia tiimejä.

IPS-toimintamallissa lähtökohtana on henkilön ripeä työllistyminen avoimille työmarkkinoille ilman valmentavia välivaiheita kuten työllistymisedellytyksiä mittaavia arviointeja. Työn etsintä perustuu vapaaehtoisuuteen sekä asiakkaan omiin toiveisiin, tavoitteisiin, tarpeisiin ja voimavaroihin. Toimintamallissa asiakkaita ovat myös työnantajat, joiden kanssa IPS-työhönvalmentajat tekevät tiivistä yhteistyötä. Näin varmistetaan työnhakijalle sopiva työn kuormitus ja työnantajalle hänen tarpeisiinsa sopiva työntekijä. IPS-työhönvalmennus ei pääty työllistymiseen, vaan jatkuu niin kauan kuin asiakas katsoo sitä tarvitsevansa.

IPS-toimintamallin käyttöönottoa ja toimeenpanoa ohjaavat 25-kohtainen kansainvälinen laatukriteeristö, jonka tarkoituksena on varmistaa ja mitata menetelmäuskollisuutta eli sitä, missä määrin työhönvalmennusta toteutetaan alkuperäisen mallin määrittämällä tavalla. Kansainvälisissä tutkimuksissa on osoitettu, että menetelmäuskollisesti toteutettu toimeenpano on yhteydessä parempiin työllistymistuloksiin (de Winter ym. 2020, Lockett ym. 2016).

IPS-työhönvalmennuksen kahdeksan periaatetta:

1. IPS-työhönvalmennus on psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen integroitu palvelu.
2. Palvelu on vapaaehtoista ja avoin kaikille, jotka haluavat työllistyä.
3. Tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille.
4. Työnhaku käynnistyy nopeasti.
5. Työnhaku pohjautuu asiakkaan omiin toiveisiin, tavoitteisiin, tarpeisiin ja voimavaroihin.
6. IPS-työhönvalmentajien asiakkaita ovat myös työnantajat, joiden kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistä.

7. Palvelu on kestoaltaan rajaamaton.
8. Palveluun kuuluu taloudellisiin tukiin ja etuuksiin liittyvä ohjaus ja neuvonta.

Tarkempi IPS-toimintamallikuvaus: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus/ips-tyohonvalmennus/periaatteet-laatuksiteerit-ja-toimintamallikuvaus>

IPS-toimintamallin tuloksellisuudesta on runsaasti tutkimusnäyttöä. Kansainvälisten tutkimusten mukaan IPS-työhönvalmennus on osoittautunut kaksi kertaa niin tehokkaaksi keinoksi tukea vaikeaa mielenterveyden häiriötä sairastavien henkilöiden työllistymistä kuin perinteiset, erillisinä toteutettavat ammatillisen kuntoutuksen tai työllistymisen tuen palvelut.

IPS-työhönvalmennuksella on lisäksi todettu olevan myönteisiä vaikutuksia asiakkaiden psykososiaaliseen hyvinvointiin, esimerkiksi itsetuntoon, elämänlaatuun, voimaantumiseen, työmotivaatioon, sosiaaliseen toimintakykyyn ja mielenterveyden parantumiseen sekä psykiatrisen sairaalahoidon vähentymiseen.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan hyviä työllistymistuloksia saavutetaan myös lievemmissä mielenterveyden häiriöissä ja muissa kohderyhmissä. Kansainväliset tutkimukset ovat lisäksi osoittaneet, että IPS-työhönvalmennus on kustannustehokkaampaa kuin muut vastaavat palvelut, ja että IPS-työhönvalmennuksella voidaan vaikuttaa erityisesti raskaampien terveystalvelujen kustannuksiin.

Miten IPS-työhönvalmennuksen käyttöönottoa hyvinvointialueiden psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen talveluissa on tuettu hankeaikana?

Osana Suomen Kestävän kasvun ohjelmaa vuosina 2023–2024 rahoitettu IPS-kehittämishankkeen laajennus toteutettiin kuuden hyvinvointialueen valtionavustushankkeina. Rahoitetut hyvinvointialueet olivat Varsinais-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Savon sekä Kainuun hyvinvointialueet.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastasi IPS-kehittämishankkeen laajennuksen koordinoinnista, operatiivisesta ohjauksesta, kansallisesta kehittämistyöstä sekä arviointitutkimuksesta. Kansallisella ohjauksella varmistettiin, että IPS-toimintamallin toimeenpano toteutui aluehankkeissa yhtenäisesti ja toimintamallin kansainvälisiä laatuksiteerejä ja periaatteita noudattaen.

THL:n tehtäviä olivat IPS-toimintamallin käyttöönoton tuki, IPS-menetelmäosaamisen varmistaminen ja IPS-toimintamallin toimeenpanon seuranta. THL koordinoi lisäksi aluehankkeiden välistä yhteistyötä ja tuki aluehankkeita toimintamallin juurruttamisessa. IPS-arviointitutkimuksessa selvitettiin IPS-työhönvalmennuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta, mielenterveyskuntoutujien työllistymistä estäviä ja edistäviä tekijöitä, koettua stigmaa sekä kartoitettiin psykiatrian ammattihenkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia muun muassa toipumisorientaation mukaiseen työskentelyyn liittyen. THL:n koordinaatiorankkeen IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tukitoimia sekä arviointitutkimuksen toteutusta on kuvattu alla tarkemmin omina osioinaan.

THL:n koordinaatiorankkeessa toteutettiin IPS-aluehankkeiden hankehenkilöstölle kysely koordinaatiorankkeen toimeenpanon tukitoimien sekä IPS-arviointitutkimuksen toteuttamisen ja sen tuloksien jalkauttamisen hyödyllisyydestä. Kysely suunnattiin hankehenkilöstölle laajasti siten, että vastaajissa oli aluehankkeista niin IPS-työhönvalmentajia, IPS-tiiminvetäjiä ja projektipäälliköitä, kuin alueellisia RRP-hankevastaaviakin. Kysely ei kattanut kaikkia THL:n koordinaatiorankkeen tukitoimia. Niiltä osin kuin kysely tuotti arvioita tuki- ja

tutkimustoimien hyödyllisyyteen liittyen, hyödynnetään niitä myös osana ko. toimien tarkempaa esittelyä.

THL:n IPS-kehittämishankkeen laajennuksen koordinaatiohankkeessa työskentelivät projektipäällikkö, erikoissuunnittelija, tutkija, osa-aikainen tutkimuspäällikkö sekä osa-aikainen projektiassistentti.

IPS-arviointitutkimus

Osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa rahoitettua IPS-kehittämishanketta toteutettiin IPS-arviointitutkimuksen jatkotutkimus. Tutkimuksessa arvioitiin, miten IPS-toimintamallin käyttöönotto on toteutunut hyvinvointialueilla, miten IPS-toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyden häiriöitä sairastavien henkilöiden työllistymistä ja työllisyyttä sekä millaisia koettuja vaikutuksia IPS-työhönvalmennukseen osallistumisella on ollut asiakkaiden psykososiaaliseen hyvinvointiin.

IPS-menetelmäkoulutus ja materiaalipankki

THL:n koordinaatiohanke vastasi aluehankkeisiin palkattavan henkilöstön kouluttamisesta IPS-menetelmään sen varmistamiseksi, että IPS-toimintamallin käyttöönotto ja toimeenpano toteutuisivat valtionavustushankkeissa yhtenäisesti ja toimintamallin kansainvälisiä laatukriteerejä ja periaatteita noudattaen. IPS-aluekokeilut olivat jo valtionavustusta hakiessaan sitoutuneet järjestämään hankkeeseen rekrytoitaville työhönvalmentajille mahdollisuuden suorittaa työvalmennukseen suuntautuva kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto tai osia siitä hankkeen aikana. THL:n tuottama IPS-menetelmäkoulutus oli ko. erikoisammattitutkintoa täydentävä.

Suomen kestävän kasvun ohjelman IPS-aluehankkeet tutustuivat koulutusosioihin ensin itsenäisesti, minkä jälkeen he osallistuivat kutakin koulutusosiota täydentäviin, THL:n järjestämiin reflektiopajoihin. Reflektiopajoissa koulutussisällöistä käytiin syventävää keskustelua ja kuultiin kutsuttuja puhujia.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
IPS-menetelmäkoulutus	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	60 %	27 %	-	13 %

Miten tärkeää THL:n toimeenpanon tuki on ollut seuraavilla osa-alueilla?					
IPS-toimintamallin peruseriaatteiden ymmärtäminen	Erittäin tärkeää	Melko tärkeää	Ei kovin tärkeää	Täysin turhaa	Ei koske minua
	60 %	27 %	-	3 %	10 %

THL:n koordinaatiohanke ylläpiti IPS-kehittämishankkeen laajennuksen yhteistyötilaa, joka toimi valtionavustushankkeiden materiaalipankkina. Yhteistyötilaan oli koottu kaikki IPS-toimintamallia koskevat materiaalit, ohjeita niin viestintää, raportointia kuin laatuarviointeja.

varten sekä tiedot muun muassa ajankohtaisista tilaisuuksista ja tapahtumista.

Hanketelakat ja kahdenkeskiset aluetapaamiset

THL:n koordinaatiohanke järjesti 2–4 kertaa kuukaudessa Teams-hanketelakat aluehankkeiden IPS-työhönvalmentajien ja -tiiminvetäjien työskentelyn tueksi. Telakalla syvennettiin ymmärrystä IPS-toimintamallin keskeisistä periaatteista ja niistä elementeistä, jotka erottavat IPS-työhönvalmennuksen muista, perinteisimmistä ammatillisen kuntoutuksen ja työllistymisen tuen palveluista. Hanketelakoilla IPS-aluehankkeita tuettiin IPS-laatukriteerien haltuun ottamisessa ja asiakastyötä tukevien lomakkeiden käyttöönotossa. Aluehankkeet saivat hanketelakoilla tukea arviointitutkimukseen rekrytointiin ja tutkimuksen aineistonkeruussa avustamiseen.

Hanketelakat syvensivät IPS-menetelmäosaamista, ja telakoilla ratkottiin yhdessä myös käytännön asiakastyön pulmia. Tiiviisti toteutetut hanketelakat tukivat IPS-aluehankkeiden välistä ryhmäytymistä, ja aluehankkeiden henkilöstöstä muotoutui yhteiskehittävä, tiivis yhteisö.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
Hanketelakat	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	46 %	27 %	10 %	17 %

Miten tärkeää THL:n toimeenpanon tuki on ollut seuraavilla osa-alueilla?					
Yhteistyö ja yhteiskehittäminen muiden hyvinvointialueiden kanssa	Erittäin tärkeää	Melko tärkeää	Ei kovin tärkeää	Täysin turhaa	Ei koske minua
	52 %	38 %	-	-	10 %

Hanketelakalla käydyt keskustelut olivat laajoja, eivätkä ne aina tuottaneet yksittäisen IPS-aluehankkeen ajankohtaisista haasteista ja toimeenpanon ongelmista riittävän tarkkaa kuvaa. THL:n IPS-koordinaatiohanke järjestikin aluehankkeille myös kerran kuussa ns. kahdenkeskiset tapaamiset. Kahdenkeskiset tapaamiset tarjosivat aluehankkeille mahdollisuuden yksityiskohtaisempaan tukeen kunkin alueen ominaispiirteet ja tarpeet paremmin huomioiden.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
Kahdenkeskiset aluetapaamiset	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	50 %	37 %	3 %	10 %

Miten tärkeää THL:n toimeenpanon tuki on ollut seuraavilla osa-alueilla?					
Toimintamallin käyttöönotto oman alueen psykiatrisessa hoidossa	Erittäin tärkeää	Melko tärkeää	Ei kovin tärkeää	Täysin turhaa	Ei koske minua
	47 %	30 %	10 %	-	13 %

Hankevierailut

IPS-kehittämishankkeen laajennuksessa toteutettiin kuhunkin IPS-aluehankkeeseen suuntautuva hankevierailu, joiden tarkoituksena oli tutustua lähemmin kunkin aluehankkeen toimintaympäristöön ja rakenteisiin sekä tukea hankkeiden välistä verkottumista. Hankevierailuilla pidettiin työpajat seuraavista teemoista: IPS-työhönvalmennuksen yhteensovittaminen psykiatriseen hoitoon, työnantajayhteistyö, laatukriteerit ja kirjaamisen ratkaisut, työsuhteen aikainen tuki, IPS-tiimin työskentely ja tiimi voimavarana asiakastyössä sekä Paulo Freiren sosiaalipedagogiikka.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
Hankevierailut	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	33 %	40 %	10 %	17 %

Toimeenpanon seuranta

THL:n koordinaatiohanke seurasi IPS-aluehankkeiden toimintaa ja IPS-toimintamallin käyttöönottoa ja tuloksia säännöllisesti IPS-työhönvalmentajille lähetetyillä itsearviointikyselyillä ja tiiminvetäjille/projektivastaaville lähetetyillä määräaikaiseurannoilla. Näiden tulokset koottiin koordinaatiohankkeen toimesta ja välitettiin myös aluehankkeiden tiiminvetäjille, jolloin heillä oli mahdollisuus hyödyntää kyselytuloksia omassa työssään sekä osana hankesalkkuraportointia. Työllistymistulokset julkaistiin koko hankkeen tasolla THL:n koordinaatiohankkeen nettisivuilla 2–3 kuukauden välein.

Laatuarvioinnit

IPS-toimintamalliin kuuluvat säännöllisesti toteutetut laatuarvioinnit (fidelity reviews), joissa IPS-työhönvalmennuksen toteutusta peilataan kansainvälisissä IPS-laatukriteereissä asetettuihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin toimeenpanon tehostamiseksi ja palvelun laadun parantamiseksi. THL:n IPS-koordinaatiohanke toteutti laatuarvioinnit jokaisessa IPS-aluehankkeessa.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?

Laatuarvioinnit	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	54 %	30 %	3 %	13 %

Sidosryhmätyöskentely

IPS-kehittämishankkeen keskeisimmät sidosryhmät ja yhteistyökumppanit muodostuivat IPS-aluehankkeiden kautta. Yhteistyö käytännön IPS-työhönvalmennusta toteuttavan hankehenkilöstön kanssa oli viikoittaista, ja heidän esihenkilöstönsäkin kanssa vähintään kuukausittaista.

THL:n koordinaatiohanke perusti IPS-kehittämishankkeen laajennukselle projektiryhmän tukemaan alueellisten IPS-hankkeiden toimintaa ja IPS-toimintamallin juurruttamista alueille. Projektiryhmään kutsuttiin IPS-aluehankkeiden projektipäälliköiden ja tiiminvetäjien lisäksi alueellisia esihenkilötason edustajia kummastakin hanketyössä mukana olevasta organisaatiosta sekä psykiatrian että työllistymisen tuen palveluista. Projektiryhmä tuki alueellisten kokeilujen välistä yhteistyötä ja tarjosi puitteet vertaisoppimiselle, kokemusten vaihdolle sekä yhteisen tilannekuvan ylläpitämiselle. Jo loppuvuodesta 2023 projektiryhmän kokoukset muutettiin juurruttamista tukeviksi työpajoiksi.

Miten tärkeää THL:n toimeenpanon tuki on ollut seuraavilla osa-alueilla?					
Juurtumisen tuki suhteessa oman alueen johtoon	Erittäin tärkeää	Melko tärkeää	Ei kovin tärkeää	Täysin turhaa	Ei koske minua
	60 %	20 %	13 %	-	7 %

Miten tärkeitä juurtumisen tukitoimet ovat olleet?				
	Erittäin tärkeitä	Melko tärkeitä	Ei kovin tärkeitä	Ei koske minua
Juurtumistyöpajat	30 %	33 %	7 %	30 %
Omalla alueella pidetyt johdolle suunnatut THL:n puheenvuorot	40 %	27 %	10 %	23 %
Oppiminen ns. 1. aallon IPS-toteuttajilta ja muilta asiantuntijoilta	40 %	33 %	14 %	13 %
IPS-arviointitutkimuksen	80 %	20 %	-	-

1. aallon tulosten tarjoaminen käyttöön				
---	--	--	--	--

THL ylläpitää IPS-asiantuntijaverkostoa, johon kuuluu IPS-työhönvalmennuksen käyttöönotaneiden alueiden IPS-työhönvalmentajia, -tiiminvetäjiä sekä esihenkilöitä. Asiantuntijaverkosto tapaa säännöllisesti vertaisoppimaan, ja siinä jaetaan myös ajantasaista tietoa kansallisesta ja kansainvälisestä IPS-kehittämisen ja tutkimustoiminnasta.

THL:n IPS-koordinaatiohanke kuuluu pohjoismaiseen tuetun työllistymisen tutkijaverkoston sekä eurooppalaiseen IPS Learning Communityyn, joiden tilaisuuksissa esiteltiin suomalaista IPS-kehittämisen ja tutkimustoimintaa. Tiivistä yhteistyötä on tehty myös yhdysvaltalaisen, IPS-toimintamallista vastaavan IPS Employment Centerin ja toimintamallin alkuperäisten kehittäjien ja tutkijoiden kanssa.

Maaliskuussa 2023 toteutettiin IPS-asiantuntijatilaisuus Helsingissä yhteistyössä Työkykyohjelman laajennukseen kuuluvan sosiaalihuollon laatukriteereihin perustuvan työhönvalmennus -osion kanssa.

Tammikuussa 2024 järjestettiin kansainvälinen seminaari, johon kutsuttiin puhujiksi mm. IPS-asiakkaita sekä suomalaisia ja ulkomaalaisia asiantuntijoita, kuten yksi IPS-toimintamallin yhdysvaltaisista perustajista. Elokuussa 2024 toteutettiin IPS-kehittämishankkeen laajennuksen loppuseminaari. Marraskuussa 2024 toteutettiin Suomen kestävän kasvun ohjelman Pilari 3:n hankkeiden loppuwebinaari, jossa esiteltiin IPS-arviointitutkimuksen tuloksia.

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
Kansainvälinen IPS-seminaari	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	23 %	27 %	3 %	47 %

Miten hyödylliseksi THL:n IPS-toimintamallin käyttöönoton ja toimeenpanon tuen muodot on koettu?				
Muut THL:n järjestämät tilaisuudet	Erittäin hyödyllinen	Melko hyödyllinen	Ei kovin hyödyllinen	Ei koske minua
	27 %	33 %	10 %	30 %

Viestintä

IPS-koordinaatiohanke tuotti aluehankkeiden kanssa yhteistyössä IPS-työhönvalmennusta koskevat esitteet niin asiakkaiden, työnantajien kuin suuren yleisönkin tavoittamiseksi. Koordinaatiohanke tuki alueita alueellisen viestinnän suunnittelussa ja oli mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa alueellisia tilaisuuksia. Arviointitutkimuksen tuloksia raportointiin kotimaisissa ja kansainvälisissä seminaareissa.

Miten hyvin projektin aikana käyttöön otetut IPS-toimintamallit noudattavat näyttöön perustuvaa IPS-työhönvalmennuksen toimintamallikuvausta

IPS-toimintamalliin kuuluvat säännöllisesti toteutetut laatuarvioinnit (fidelity reviews), joissa IPS-työhönvalmennuksen toteutusta peilataan kansainvälisissä IPS-laatukriteereissä asetettuihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin toimeenpanon tehostamiseksi ja palvelun laadun parantamiseksi. THL:n IPS-koordinaatiohanke toteutti laatuarvioinnit jokaisessa IPS-aluehankkeessa.

Laatuarvioinnissa yhteispistemäärä 115–125 pistettä tarkoittaa esimerkillistä palvelun toimeenpanon tasoa. Pistemäärä 100–114 tarkoittaa hyvää toimeenpanon tasoa. Pistemäärä 74–99 tarkoittaa kohtalaista toimeenpanon tasoa. Jos laatuarvioinnissa saatu pistemäärä jäisi alle 73 pisteen, tarkoittaisi se sitä, ettei palvelu ole tuetun työllistymisen IPS-työhönvalmennusta.

IPS-aluehankkeissa IPS-toimintamalli otettiin käyttöön kansainvälisiä IPS-laatukriteerejä ja toimintamallin keskeisiä periaatteita hyvin noudattaen.

- Kainuu: 103 pistettä
- Keski-Pohjanmaa: 108 pistettä
- Keski-Suomi: 102 pistettä
- Pohjanmaa: 101 pistettä
- Pohjois-Savo: 98 pistettä
- Varsinais-Suomi: 111 pistettä

Aluehankkeiden toimintamallikuvaukset Innokylässä:

- [IPS - Sijoita ja valmenna! -toimintamalli Kainuun hyvinvointialueella \(P3, RRP, Kainuun hyvinvointialue\)](#)
- [IPS - Sijoita ja valmenna! -toimintamalli Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella \(RRP, P3\)](#)
- [IPS - Sijoita ja valmenna! -työhönvalmennuksen toimintamalli, Keski-Suomen HVA \(RRP, P3\)](#)
- [IPS Sijoita ja Valmenna! - työhönvalmennuksen toimintamalli, Pohjanmaan HVA \(RRP, P3\)](#)
- [IPS Sijoita ja valmenna! - toimintamalli, Pohjois-Savon HVA \(RRP, P3\)](#)
- [IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke Varhassa](#)

Miten IPS –toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyshäiriöitä sairastavien henkilöiden työllistymistä tai työurien pidentymistä projektin aikana?

IPS-kehittämishankkeen laajennus täytti hankkeelle asetetun tavoitteen, ja IPS – Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke laajentui hankekaudella 2023–2024 kuudelle uudelle hyvinvointialueelle.

IPS-työhönvalmennuksen yhteistyösopimuksia raportoituihin solmitun koko hankkeen tasolla yhteensä 428 asiakkaan kanssa. Avoimille työmarkkinoille työllistyi hankkeen aikana 159 asiakasta, ja työllistymisprosentti on siten 38 %. Työllistymistuloksia voidaan pitää erinomaisina huomioiden, että esimerkiksi skitsofreniaa sairastavien henkilöiden työllisyysaste on Suomessa noin 10 %.

Lisäksi IPS-työhönvalmennuksesta ohjautui opintoihin, työharjoitteluun tai -kokeiluun tai esimerkiksi vapaaehtoistoihin sekä muihin varsinaista työllistymistä edeltäviin ja edistäviin toimintoihin 152 asiakasta.

Myös IPS-arviointitutkimuksen jatkotutkimuksessa tarkasteltiin työllistymistuloksia. Tutkimuksen mukaan puolet IPS-työhönvalmennukseen osallistuneista asiakkaista työllistyi tai muutoin eteni työmarkkinoilla vähintään kerran. Asiakkaista 38 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille (21 % ilman palkkatukea). Työllistyminen oli todennäköisintä 40–49-vuotiailla, naisilla ja henkilöillä, joilla oli työtä vastaavaa koulutusta sekä aiempaa työkokemusta. Työllistymiseen vaikutti myös valmennussuhteen luottamuksellisuus ja toimiva yhteistyö hoitotahon kanssa.

Miten IPS-toimintamalli on edistänyt vakavia mielenterveyshäiriöitä sairastavien henkilöiden mielenterveyden kohenemista projektin aikana?

IPS-arviointitutkimuksen jatkotutkimuksessa arvioitiin IPS-työhönvalmennuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta erityisesti työllistymisen, mutta myös psykososiaalisen hyvinvoinnin vahvistumisen näkökulmasta. Lisäksi arviointitutkimuksessa tarkasteltiin asiakkaiden kokemaa stigmaa sekä niitä tekijöitä, jotka estävät ja edistävät mielenterveyskuntoutujien työllistymistä.

Arviointitutkimuksessa kartoitettiin myös psykiatrian ammattihenkilöstön näkemyksiä ja asenteita toipumisorientaation mukaista työtettä sekä asiakkaiden työllistymistä kohtaan. Lisäksi IPS-työhönvalmennuksen asiakkaiden aiemmasta työhistoriasta, toimeentulosta ja palveluiden käytöstä kerättiin rekisteritietoja, joiden analyysi ja tutkimustulokset raportoidaan myöhemmässä vaiheessa.

Keskeisimmät IPS-työhönvalmennuksen koetut vaikutukset liittyivät asiakkaiden itsetunnon ja voimavarojen vahvistumiseen sekä mielialan kohentumiseen. Myös työkyvyn parantuminen oli varsin yleisesti havaittu myönteinen muutos. Myönteiset muutokset olivat yleisiä myös sosiaalisten taitojen kohentumisen, mielenterveysoireilun vähentymisen ja oireiden hallinnan, etuuskien selvittelyn, arjenhallinnan sekä itsenäistymisen osalta. Myönteisiä muutoksia tapahtui myös arjen toiminnoissa. Tämän lisäksi asiakkaiden toiveikkuus ja osallisuuden kokemus vahvistuivat.

IPS-arviointitutkimukseen osallistuneista psykiatrian ammattilaisista lähes kaikki (94 %) toivoivat IPS-työhönvalmennuksen olevan kiinteä osa psykiatrista hoitoa tulevaisuudessakin. THL:n IPS-arviointitutkimuksessa IPS-työhönvalmennuksen on lisäksi nähty tukevan psykiatrisia hoitoyksiköitä siirtymisessä toipumisorientaation mukaiseen työskentelyyn. Psykiatrian ammattilaiset näkivät IPS-työhönvalmennuksen soveltuvan tukemaan mielenterveyskuntoutujan työelämätaavoitteita, tukevan psykiatrisesta sairaudesta toipumista, luovan tarvittavan lisän psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen sekä lisäävän ymmärrystä työn teon merkityksestä osana asiakkaan kuntoutumista.

Tutkimuksen loppuraportti julkaistaan kevään 2025 aikana.

